

OPIS ISTOTNYCH ZAGADNIENI DLA KOMISJI EGZAMINACYJNEJ
DO ZADANIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO
(EGZAMIN ADWOKACKI – 25 KWIETNIA 2023 r.)

Zdaniem zespołu do przygotowania zadań na egzamin adwokacki, w przypadku zadania z zakresu prawa karnego, zasadne jest sporządzenie apelacji w imieniu oskarżonego. Przy ocenie prac należy zwrócić uwagę na następujące problemy:

1. Skazując oskarżonego Piotra Stanisza za przestępstwo stypizowane w art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., Sąd dopuścił się obrazy prawa materialnego poprzez przyjęcie, że działanie oskarżonego polegające na próbach dokonania płatności kartą płatniczą na kwoty odpowiednio 30,50 zł, 40,99 zł i 45,55 zł stanowiło tzw. usiłowanie udolne z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., podczas gdy działanie to należało zakwalifikować jako usiłowanie nieudolne w rozumieniu art. 13 § 2 k.k. Sąd dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, w szczególności związanych z zablokowaniem karty płatniczej, ale nie rozważył, czy zablokowana już w chwili czynu karta płatnicza była środkiem nadającym się do popełnienia czynu zabronionego, czy też nie. Konsekwencją braku dostrzeżenia tej okoliczności był błąd w subsumpcji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dn. 22 marca 2017 r., sygn. akt III KK 349/16). Należy bowiem zauważyć, że usiłowanie nieudolne zachodzi wtedy, gdy jeszcze przed jego podjęciem (ex ante) obiektywny stan rzeczy przesądza o tym, że zachowanie sprawcy nie doprowadzi do dokonania z przyczyn wymienionych w art. 13 § 2 k.k. Różnica między usiłowaniem udolnym a usiłowaniem nieudolnym polega na tym, że w usiłowaniu udolnym dokonanie jest zawsze potencjalnie możliwe (choćby nawet szanse realizacji zamiaru sprawcy były obiektywnie niewielkie), a przy usiłowaniu nieudolnym dokonanie nie może nastąpić (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – Izba Karna z dn. 19 stycznia 2017 r., I KZP 16/16). Wobec faktu, że oskarżony za każdym razem podczas usiłowania dokonania zapłaty kartą płatniczą przełamywał jej zabezpieczenie w postaci numeru PIN, to niewątpliwie jest, że jego zachowanie wyczerpywało znamiona występkę kradzieży z włamaniem z art. 279 § 1 k.k., a nie stanowiło przestępstwa kradzieży zwykłej z art. 278 § 1 k.k. bądź wykroczenia z art. 119 § 1 k.w. Zdaniem zespołu, w związku z podniesieniem zarzutu apelacyjnego co do tego czynu, należy wnioskować o zmianę wyroku zarówno co do przyjętej kwalifikacji prawnej, jak i co do wymiaru kary, w tym o nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet o odstąpienie od jej wymierzenia.
2. Sąd Rejonowy błędnie skazał oskarżonego za czyn z art. 178a § 1 i 4 k.k. Z informacji zawartych w aktach sprawy wynika, że kara ograniczenia wolności orzeczona wobec oskarżonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 5 listopada 2018 r., sygn. akt

II K 118/18 za występki z art. 178a § 1 k.k. została wykonana w dniu 28 listopada 2019 r. Orzeczony tym samym wyrokiem zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów w ruchu lądowym wykonano w dniu 30 stycznia 2021 r. W chwili czynu, tj. 6 października 2022 r. nie obowiązywał już oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczony w związku ze skazaniem za przestępstwo, zaś zgodnie z art. 107 § 4 k.k. w czasie orzekania (14 lutego 2023 r.) uległo już zatarciu skazanie na karę ograniczenia wolności, co nastąpiło z upływem 3 lat od wykonania tej kary, czyli 28 listopada 2022 r. Nie ma przy tym znaczenia, że w chwili czynu zatarcie skazania jeszcze nie nastąpiło (vide: wyroki Sądu Najwyższego – Izba Karna z dnia 21 marca 2018 r., III KK 36/18; z dnia 27 maja 2020 r., IV KK 553/19; z dnia 17 czerwca 2020 r., V KK 191/20; z dnia 22 października 2021 r., II KK 459/21). W zakresie przedmiotowego zarzutu apelacyjnego, w ocenie zespołu, za zasadne należy uznać w szczególności wnioskowanie o wyeliminowanie z opisu czynu i kwalifikacji prawnej § 4 art. 178a k.k., obniżenie wymierzonej kary, uchylene dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów oraz zmniejszenie świadczenia na Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

3. Sąd Rejonowy nieprawidłowo obciążył oskarżonego opłatą w kwocie 400 zł. W przedmiotowej sprawie na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych prawidłową jest kwota 300 złotych. W tym zakresie Sąd dopuścił się zatem obrazy prawa materialnego. Trzeba przy tym podkreślić, że wysokość opłaty zasądzonej od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa jest elementem składającym się na merytoryczną część wyroku, bowiem dotyczy ona konsekwencji prawnych wynikających dla oskarżonego na skutek wydania wyroku stwierdzającego jego sprawstwo i winę. Nadto, jak wynika z zadania, oskarżony nie posiada majątku ani dochodów poza zasiłkiem z pomocy społecznej. Za prawidłowy uznać więc należy, jeśli zostanie podniesiony, zarzut niezwolnienia oskarżonego od obowiązku pokrycia kosztów sądowych (art. 624 § 1 k.p.k.). Za zasadny uznać należałoby więc także wniosek o zwolnienie oskarżonego od kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym, w tym w szczególności od opłaty.
4. Piotr Stanisław – jak wynika z treści protokołu zatrzymania osoby – został zatrzymany w dniu 6 października 2022 r. o godz. 12.15, a zwolniony w dniu 7 października 2022 r. o godz. 14.30. Na poczet orzeczonej kary powinien zostać zaliczony okres rzeczywistego pozbawienia wolności w wymiarze 2 dni (art. 63 § 1 k.k.). Zaliczenie takowe może nastąpić również w drodze postanowienia, ale wnoszący apelację na korzyść winien dostrzec tę kwestię, pominiętą w wyroku sądu pierwszej instancji (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.).